

Οὐδὲ λόγῳ δυσχέριστο δὲ θίνα ξεστομίσεις,
Κι' ἄμα δυσχέριστο συμβεῖθι νὰ σὲ παραιτήσω,
Ἐσὶν καὶ τὸ σπῆτι σου. — Ἐστὶ τῆς εἶπε ὁ μάντης.
Κ' ἡ ἀδερφή τοῦ δράκοντα, τοῦ βασιλεῖς Βασούκη,
Τ' ἀπάντησε λυπητέρᾳ λυωμένη ἀπὸ τῆ θλίψης: —
« Ἄς εἶνε. — Καὶ τὸν ἄντρα τῆς ἡ πολυζακουμένη
Τὸ δύσκολοφχαρίστητον εἰσώσω με τρέπο
Κ' ἐπειτα ἀπάνου σὲ καὶρὶ μὴ μέρᾳ, ἀφοῦ εἶχε λάβει
Τὰ καταμήνια, ἰλοῦσθης, κι' ὥπως τὸ θέλει ἡ τάξις
Ἐσὶ μωσὶ τὸν ζακουστὸν τὸν ἄντρα τῆς ὀπίσω
Κ' ἱκαταπίσθησε παιδί πούχε τῆς στικε τῇ λάμπῃ.
Πούχε λαμπράδα σαν ὁ Ἄγνης, ὁ φίλος τῶν ἀν-
[θρώπων (7).

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

7) Ὁ θεὸς τῆς στικε.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

Ὅλα τὰ ἔχασα αὐτὸ, ὅλα. Καὶ τὰ γλυκὰ τρα-
γοῦδια καὶ τίς παθητικὴς μπαλάντες τοῦ καὶ τίς ἄλ-
λες τίς ξεπλανεύτρες ἀρμονίες ποὺ ξεχνόγοντοσαν
ἀπὸ τὸ πιάνο — ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ μένα. Καὶ θυμώ-
μαι μοναχά, καὶ θὰν τὰ ποῖς ὁλοένα ἡ ψυχὴ μου,
τὸ πέμφο μέρος ἀπὸ τῆ «Ρωμαϊκῆ σουίτας» τοῦ,
τὸ «Παλάτι» τοῦ τὸ παρρησιόθεν, ποὺ τὸ σκεδίασε
πάνου σὲ δώδεκα στίχους τοῦ Παλαμῆ καὶ τοῦ Ψυ-
χάρη καὶ τὸ θεμέλιωσε στὸ βαθὺν τράφο ποὺ ἀνοῖξε
στὴ Ρωμαϊκῆ σκέψῃ καὶ στὴ Ρωμαϊκῆ ψυχῇ ὁ ἱε-
ρὸς ἀγῶνας τῆς Ἰδέας.

Ὅλα δ' ἀπώλεσα μετὰ τὴν ἀποτυχίαν μου. Νῦν δὲ
«Παλάτι» τοῦ Καλομοίρη. Ὅλος ὁ ἀγῶνας με τοὺς
κατατρεμῶς τοῦ, με τίς θυσιῆς τοῦ, με τὰ δάκρυά
τοῦ, με τὸ πῆγμα τοῦ, με τὴ λύσσα τοῦ, με τίς
βρισιῆς τοῦ, με τὴν ἀγιοσύνην τοῦ, με τὰ δνείρά τοῦ,
με τίς ἐλπίδες τοῦ, με τίς ἀπαγογήτρες τοῦ, με τίς
λαχτάρες τοῦ — ὅλος ὁ ἀγῶνας μας ὁ πλάτῃς κι' ὁ
γιασμένος ξεπεινώνονταν ἐξιδανικευμένος μέσα ἀπὸ τὰ
κόκκαλα τοῦ πιάνου. Τὸ πιάνο δὲ μιλοῦσε κείνη τὴν
ἰερὴ στιγμὴ. Ὁ Ψυχάρης κήρυξε κι' ὁ Παλαμῆς
τραγουδοῦσε κι' ὁ Παλλῆς γρόθιαζε κι' ὅλ' οἱ διαλε-
χτοὶ ἐργάτες τῆς Ἰδέας ἐκρούον τὴν λήρα τους ἢ ἀνε-

μογύριζον τὴ σφεντόνα τους ἢ στρώνανε με δα-
φνοῦλες καὶ με βάρια τὸ δρόμο τῆς Νίκης.

Αἱ τοὶ εἴμαστε οἱ καλεσμένοι σὲ κείνη τὴν ἀλη-
σμόνητη μουσικὴ λειτουργίᾳ, σὲ μιὰ ἀπλόχωρη κά-
μαρα τοῦ Ξενοδοχείου «Ἑρμῆς», τὴν περασμένη Πα-
ρασκευὴ νύκτα. Αἱ τοὶ εἴμαστε καὶ ὅλοι αἱ τοὶ πολλοὶ μπα-
σμένοι σὲ τὸν ἀγῶνα. Μὰ εἰντούσαν καὶ δυὸ διωλε-
χτοὶ ἐργάτες τῆς Ἰδέας μαζί μας, ὁ Κωστῆς Ποι-
μᾶς καὶ ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Παπαδόπου. Καὶ τοὺς
δυὸ αὐτουνούς ὁλοένα καὶ τοὺς κρυφοκοίταζε ὅσο τὸ
«Παλάτι» χιτῶντο. Καὶ θαρροῦσα πὺς ἔβλεπα ἀ-
πλωμένη στὴν εἰδὴ τους ὅλη τὴ συγκίνηση κι' ὅλη
τὴ χαρὰ κι' ὅλο τὸ θαυμασμὸ ποὺ συγκλονοῦσε τὴν
ψυχὴν τους. Γιατὶ πρέπει νᾶναι κανεὶς γερὰ μυσσι-
μῶς σὲ τὸν ἀγῶνα γιὰ νὰ νικῇ σὲ τὸ «Παλάτι», ὅ-
πως καὶ γιὰ νὰν τὸ γράφει. Γιατὶ γιὰ νὰ χιτῶναι ἔνα
τέτω «Παλάτι», δὲ σῶναι νᾶσαι μοναχὰ καλὸς μουσι-
κός· πρέπει νᾶσαι κι' ἀφοσιωμένος ἐργάτης τῆς Ἰδέας.

Καὶ τέτοιος εἶναι ὁ Καλομοίρης. Ὅσοι φορὲς ἐδ-
τέχησα νὰ κουβεντιάσω μαζί του δὲν μποροῦσα νὰ
ἐξεχωρίσω καλὰ καλὰ ἂν ἔχω νὰ κάνω με μουσικὴ ἢ
με κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς μας — τοὺς πρώτους·
ἐννοεῖται, καὶ τοὺς ἀληθινὰ δικούς μας. Τὸ με-
γάλο του ὄνειρο, νὰ νικήσῃ ἡ Ἰδέα. Καὶ γιὰ νὰ ἰ-
δεῖ τὸν αἰετὸν τοῦ σαρκωμένου, εἶναι ἐτοιμὸς νὰν τὰ
θυσιάσῃ ὅλα, κι' αὐτὴν ἀκόμα τὴ Δόξα, ποὺ ἀπὸ
τώρα ἀρχίθηκε νὰν τοῦ χαμογελάει καὶ νὰν τοῦ ἀ-
νοίξῃ τὴν πλατιά της ἀγκαλιά.

.... Ὅταν πνίγησαν οἱ τελευταῖοι ἤχοι τοῦ πι-
άνου, μέσα σὲ θαυμασμὸ καὶ χερουκροτήματα, ὁ Παλα-
μῆς τοῦ εἶπε κατασπινκινυμένος:

— Τὴ μουσικὴ τὴν αὐτάνουμαι μὰ δὲν τὴν κα-
τέχω. Νὰ σοῦ πῶ ἂν εἶναι μεγάλο τὸ ἔργο σου, δὲν
τὸ ἀποκοιτάω. Ἔξω μοναχὰ πὺς με συγκίνησες βα-
ριά, πολλὴ βαριά, καὶ σ' ἐγνώμωνῶ.

Τὴν ἀπάντησεν ὁ Τεχνίτης, δὲ θυμῶμαι. Θι-
μάμοι μοναχὰ πὺς δὲα φημί με, ἔσκυψε καὶ φίλησε
τὸ χέρι τοῦ Ποιητῆ.

Καὶ συλλογίσθηκα:

— Νά, ἀληθινὸς τεχνίτης, καμωμένος νὰ δη-
μιουργήσῃ μεγάλα ἔργα, ἀφοῦ ἔχει νὰ σέβεται τὰ
Μεγάλα!

Καὶ βοήκη σωστὸ δὲ, μὲ προσηύτησε ὁ Παλα-
μῆς, λίγη ὥρα πρὶ μᾶς μπάσει ὁ τεχνίτης στὸ «Πα-
λάτι» τοῦ:

— Κάτι μοῦ γίνκοκελαδεῖ στὴν ψυχὴν μου πὺς
ὁ Καλομοίρης θᾶναι ὁ μελλοῦμένος μουσικὸς τῆς Ρω-

μιουσίνης ποὺ θὰ δώσει φτερά στὰ τραγοῦδια μας καὶ
θὰ χρυσοντύσει με ἤχους τὰ δνείρά μας!....

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο «Ἡ Ἑλπίς». «Αἰδοῦ-
σα Σωρᾶνός». Κλινικὴ τοῦ καθη-
γητῆ κ. Γεράσιμου Φωκά.

Ἀριθ. 18.

Μαρία Φραγιεδάκη, 35 χρονῶν, χήρα, ἀπὸ τὴν
Κρήτη ἔχει φυματίωση τοῦ δεξιοῦ ἀκροποδαρίου
καὶ φυματιώδεια ἔλκη στὸ δέρμα τοῦ δεξιοῦ βρα-
χιονίου καὶ στὸ χεροκαλάμ.

«Υπόφερα τοῦ λινario τὰ παθη, ἐφόντας ἔ-
χασα τὸν ἄντρα μου καὶ δῶ, γληγορώτερα δὲ θυμά-
μαι νὰ μούρθε ἀστένεια· ἔταν ἤμουν λεύτερη ἤμουν
σάν τὸ βαχόμηλο. Ὑστερα, ἀπόμεινα σάν καλαμιὰ
στὸν κάμπο, ὕστερα εἰν' τὰ πάθια μου· τί νὰ σὰς
πῶ, κύριε γιατρί! Ἐμείνα ἀναντη καὶ βασανί-
στηκα πολὺ. Ἐἰ τὸν καιρὸ ποὺ ἤρθανε οἱ Ἑλλη-
νες στὴν Κρήτη μοῦ εἶχαν πρηστή οἱ ἐλπίες μου·
δυὸ μῆνες κράτησαν πρησμένες καὶ ὕστερα ἀνοῖξαν
κ' ἐβγαζαν πὸ μέσα ὕλακα καὶ μετὰ, ἕνα μῆνα,
κλείσανε· μοῦ εἶπαν πὺς εἶναι στρόφοι· ἔξῃ ὁ ἄν-
τρας μου καὶ με διατήρησε καὶ σηκώθηκα γλήγορα·
ὕστερα πῆθαν ὁ ἄντρας μου ἰδῶ καὶ πίντε χρόνια·
κι' ἀπὸ στενοχώρια κι' ἀπὸ κόπο μοῦ προῖρθε τὸ
πόδι μου. Στὴν ἀρχὴ μοῦ φάνηκε δὲ με κοπάνισε
τὸ παπούτσι μου καὶ ρέθισε τὸ πόδι μου· κ' ἐκεῖ
στὸν κόμπο στὸ μεγάλο δάχτυλο πρήστηκε· καὶ μοῦ
παγγεῖλανε οἱ γιατροὶ μπάνια· κι' ἀπ' αὐτὰ τὰ
μπάνια ἤρθε καὶ πρήστηκε περισσότερο καὶ ρέθισε
περισσότερο κι' ἀνοῖξε κ' ἔτρεχε· πρῶταν ἦταν ἐκεῖ,
ὕστερα ἀνοῖξαν παρὶκαὶ ἄλλες τρύπες· μαζί μ' ἐπὶ
νεσε κι' ὁ ἄγκωνας καὶ πρήστηκε κι' αὐτός. Ὑστε-
ρα πρήστηκε ὅλο τὸ χέρι καὶ κοκκίνισε· κ' εἶπα
πὺς θὰ μοῦ πῆσῃ πιά με μιὰς ὅλο τὸ χέρι μου· ὕ-
στερα ἀνοῖξε τρύπες καὶ ξέρεξε· τότες ξαλάφρωσα
καὶ μποροῦσα καὶ τὸ κουνούσα· ἰδῶ στὸν ἄγκωνα τὰ
κουνῶ λιγάκι, ἀλλὰ δὲ μπορῶ νὰ τὸ κλείσω ὁλοτε-

δὲν κατορθώσανε νὰ τὴ μαλακώσουνε, ἐπειδὴ ἀλύ-
πητα τοὺς βύζαζε καὶ τοὺς προετοίμασε γιὰ τὸ τέ-
λος ποὺ δὲν ἀργοῦσε.

Ἀπὸ τὰ μισοαυτόνομα ἐκεῖνα μέρη τῆς Ἡπει-
ρος περνώντας στὰ βουνὰ τῆς Μάνης, βρίσκουμε κ'
ἐκεῖ πὺς τὸ καθε χωριὸ εἶχε τὸν καπετάνιο του,
πὺς τέσσερα εἶτανε τὰ μεγάλα Καπετανάτα, Ζαρ-
νάτα, Ζυγός, Κκοδοῦλια καὶ Σκουτάρι, καὶ πὺς
ὅλοι οἱ Καπετανεῖοι ἀποτελοῦσαν τὸ Συμβούλιο ποὺ
κυβερνοῦσε τὸν τόπο, ὅπως ὕστερ' ἀπὸ τὰ περιστά-
τικὰ τοῦ 1770 τοὺς ἔβαλε ἡ Πύλη κ' ἔβαν Μπέη,
μὰ κι' αὐτὸν ἐλεγεμένο ἀπὸ τοὺς ἰδίους. Τὸ πῶς πε-
ριέργο τῆς κοινοτικῆς ἐκείνης μηχανῆς εἶτανε τὰ οἰ-
κογενειακὰ τὰ δικάματα, ποὺ κομματιάσανε τὴ
δοικὴν πῶς ἀποτελεσματοκὰ κι' ἀπὸ τίς Σουλῶ-
τικες φάρες. Δὲν εἶναι βέβαια πρωτοφανέρινα πρά-
ματα ὅλ' αὐτὰ, τὰναφέρουμε ὅμως πάλι γιὰ νὰ
παρατηρήσουμε πὺς τὸ παμπάλαιο φυσικὸ τῆς φυ-
λῆς, νὰ μοιράζεται δηλαδὴ σὲ κοινοτικὰ κέντρα ἀ-
νεξάρτητα τῶνα ἀπὸ τῆ ἄλλη, σὲ ὀλιγαρχικὴς νὰ ποῦ-
με δημοκρατοῦλες, ἐπαιρνε τίτοιο δρόμο αὐτοὺς
τοὺς καιροὺς, ποὺ δὲν ἄλλαζε τὴν ὄψιν τῆς Ρω-
μιουσίνης ἢ ἐνωτικῆς ἐπιρροῇ τοῦ νέου πολιτισμοῦ καὶ
τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, θὰ εἶχαμε ἴσως ὡς τὰ

σήμερ ἀρίθμητες τέτοιες Κοινοότητες με κάμποση
σωτερικὴ λευτεριά, με καταστροφὴς ἀπὸ καιρὸ σὲ
καιρὸ, καὶ μ' ἕνα φόρο στὴν Πόρτα. Εἶδος οὐδέτε-
ρη ὑπαρξή, μήτε Κόλαση μήτε Παράδεισος, καὶ τὸ
χερότερο, μήτε Ἔθνος. Ἄν τύχαινε μάλιστα νὰ
λεῖψῃ ὁ Κυρίαρχος, βέβαια πὺς θάρχίζανε οἱ ὁμόφυ-
λοι σπαρχυμοὶ, πότε φατρίες, πότε κοινοότητες, ἂν
ἔχι καὶ φαμελίες; ἢ μιὰ με τὴν ἄλλη.

Πρὶ ν' ἀποτελειώσῃ τὴν περιόδεσιν τοῦ ὁ φίλος,
μὰς φέρνει καὶ σὲ μερικὴς ἄλλες Κοινοότητες, ἀπ' αὐ-
τὴς ἔμως θάγγιζουμε δυὸ μονάχα, τὰ Γιάννινα καὶ
τὴ Χίο. Ὅχι βέβαια με σκοπὸ νὰ περιγράψουμε τὰ
κοινοτικὰ τους, ποὺ κατανενοῦν παντοῦ τὰ ἴδια,
μόνο ποὺ τῆς Χίος εἶτανε κάτι πῶς ὀλιγαρχικὰ· μὰ
γιὰ νὰ σημειωθῇ πὺς ἀπὸ τὰ δυὸ ἐκεῖνα κέντρα
βγήκανε καὶ σκορπιστήκανε στὸν ἔξω κόσμον οἱ πῶς
σημαντικοὶ κ' οἱ πῶς μεγαλοπύχαιοι Ἑλληνοὶ ἐμ-
πόροι. Μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ τὰ Γιάννινα χροστὸ τους
αἰῶνα εἶχανε τὴν ἐποχὴ ποὺ περνοῦμε, ἐνῶ οἱ Χιώ-
τες μεγαλεμποροὶ δοξαστήκανε προπάντων κατόπι
ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τοῦ νησιοῦ τους. Πρέπει μᾶ-
λιστα νὰναφερθῇ γιὰ τοὺς τοὺς καὶ κάτι ποὺ μὰς φέ-
νεται νᾶχη πολλὰ σημασία, δηλαδὴ πὺς ὅσοι τους
ἐκείνην ἐποχὴν ἐκπορεύσανε, ὅμως τὴν πατρίδα τους

τὴ φύλαγαν πάντα μαζί τους, ἀπὸ τὰ πῶς ἀσήμε-
τα σπιτικὰ συστήματα ὡς τὰ ἱερώτερη θρησκευτι-
κὰ κ' ἐθνικὰ φυλακτήρια.

Εἶπαν καὶ ξανάειπαν πὺς οἱ Χιώτες δὲν εἶχαν
καὶ πολεμικὴς ἀρετῆς· μαζί με τῆ ἄλλη τους προτε-
ρήματα. Μὰς φάνηκε πάντα ἄδικη καὶ λατρεμένη
αὐτὴ ἡ κρίσις. Ἐπειδὴ, βγαζόντας τοὺς γενναίους
Κρητικούς ποὺ τοῦ διαφεντεύσανε τὰ βουνὰ τους,
τοὺς Νυδριώτες καὶ Ψαρινοὺς καὶ Σπετζιώτες ποὺ
τοὺς γύμνασε τὸ ἐπάγγελμά τους, τέλος τοῦ Μοριά
καὶ τῆ Ρούμελης, ποὺ ὄχι μονάχα ἡ φυσικὴ, παρὰ
κ' ἡ πολιτικὴ γεωγραφία τοὺς βοηθοῦσε, ὅλα τῆ ἄλλη
μέρη μας, στεριανὰ καὶ νησιώτικα, μάλιστα ἔσα
γειτονεύσαν με τὴ καρδιά τῆς Τουρκίας, ἐμείναν ἀ-
γύμναστα στὴν πολεμικὴ, καὶ βοηθήσανε τὰ ἐθνικὰ
τὰ κινήματα μ' ἄλλους τρόπους. Οἱ Χιώτες μάλι-
στα, κάτι πῶς πρόθυμα καὶ πῶς γενναῖα ἀπὸ πολ-
λοὺς τους γειτόνους.

Καιρὸς εἶναι νὰ λεχθῇ καὶ νὰ κυρωθῇ πὺς τὸ
Χιώτικο τὸ στοιχείο ἔφερε μερικὰ πολύτιμα ὠφελή-
ματα στὸ ἔθνος. Ἐ-α, τὸ καλὸ τους ὄνομα, ποὺ
ἀποσβόλωνε πάντα τοὺς κακορίζικους ποὺ μὰς πα-
ρασταίνανε στὸν κόσμον ξεφυλισμένους ραγιαδες.
Ἄλλο ἕνα, οἱ μεγάλες ὕλικές τους θυσιῆς γιὰ μιὰ

λα. Τώρα για τὸ πόδι μου, γιατρέ, κάνετε ψυχικό μου εἶπανε πὼς θὰ μοῦ τὸ κόψουν ἀπὸ 'δεπὰ πάνω· κάνετε ψυχικό καὶ μὴ μοῦ τὸ κόψετε ἀπὸ κεῖ· παρὰ νὰ μ' ἀφήσετε τὴ φτέρνα νὰ μπορῶ νὰ πατώ· γιατί· εἶμαι ἀναντρη κ' ἔχω ἔρφανα καὶ δὲ θὰ δύναμαι πλιὸ νὰ τὰ διατηρήσω· σὲ παρακαλῶ, κύριε γιατρέ, εἶσαι νὰ σὲ χαίρωνται στὸ σπίτι σου· εἰ! σοῦ εἶπα, σοῦ παράγγειλα· εἶμαι ξένη καὶ δὲν ἔχω ἀνθρώπο· στὸ Θεὸ καὶ στὰ χέρια σὲς, ἀν εἶναι δυνατὸ νὰ μείνῃ τὸ πόδι μου».

Ἀπὸ τίς τετρα εἴη καὶ δῶθε εἶχε πόνους στὸ πόδι· ἔπειτα σκηματίστηκαν αὐτοῦ ἀποστήματα, ποὺ ἀνοῖξαν μονάχα τους· σήμερα ἔχει πολλοὺς σπυγγοπόρους κατὰ τὰ μεταταρσικά κόκαλα καὶ στὴν ποδοκαλαμική κλείδωση. Ἀναγκαστήκαμε νὰ κάνουμε ἀκρωτηριασμὸ τοῦ ποδαρίου κατὰ τὸ ψηλότερο τετάρτι τοῦ καλαμιῦ στὴς 9 Ἀπριλίου. Ὑστερα στὴς 28 Ἀπριλίου κάναμε ἀπόξεση στὰ φυματιώδη ἐλκῆ τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ· τὰ εἶχε καὶ αὐτὰ 4 χρόνια στὸ δέρμα τοῦ μπράτσου καὶ τοῦ χεροκαλαμιῦ, σὺν πληγιάρικες ἐπιφανείες ποὺ τρέχουν ὀμυρ· ἀποξυστήκαν πλατεῖα, ἀποτραβήχτηκαν οἱ μυκητιώδεις σάρκες καὶ ἐγένετο τὸ πρᾶπου μένο ἐπιδέσιμο. Τὸ κομμένο πόδι τῆς ἐκλείσε καὶ τὸ σαρκοφύτρωμα στὸ δέρμα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ ὅπως· δὴποτε προχωρεῖ καλῶς.

Ἀπρ. 19.

«Αἰθουσα Παῦλος Αἰγινήτης»

Γεώργιος Κωστής, 30 χρονῶν, ἐλατόμος, ἀπὸ τὴν Κάρπαθο· ἔχει κακὸν τοῦ Pott (ἡ μέση μου πονεῖ στὸ βαχοκόκαλο στὴ μέση, ἀλλὰ, ὅταν μὴ πονεῖ, ἀντικρούει στὴς βάντες).

«Κατὰ πρώτοις μ' ἐπικσε βήχας· κ' ἔβηχα κ' ἐπὶ τὴ βάντα μου ἐδῶ τὴ δεξιά κ' ἔβηγα καὶ φλέγμα πολὺ· κ' ἔτρωγα καὶ τὸ φαγητὸ τὸ ρέντερο· τότες ἀπὸ ἔβηχα ἐπὶ τὴ βάντα μου· εἰ! τέλος πάντως ἀπὸ καὶ ἀπὸ τὴ βάντα ἐφυγε καὶ πῆγε στὴ μέση καὶ μὲ πονεῖ ἡ μέση μου· δούλευγα στὴν Πεντέλη· κ' ἐπειδὴς ἦταν ἡ δουλειὰ βρειὰ μ' ἐπικσε ἡ μέση μου· τότες, δυὸ τρεῖς μέρες ἔβηχα κ' ἔβγαζα καὶ λίγο αἷμα· τόσο δά, λίγο, ἴσα μὲ τὸ νύχι μου, μαῦρο σκοτωμένο αἷμα· ἀπὸ τότες πονῶ τὴ μέση μου· στέλωμαι, περπατῶ, σηκώνομαι, κάθωμαι, πάντα πονῶ τὴ μέση μου· τώρα ὅταν

κάθωμαι ἀνάσκελα δὲν πονῶ· καταστράφηκα σὲ γιατροὺς καὶ δὲν εἶδα καλὸ· ἔχω καὶ γυναῖκα καὶ παιδιὰ, φτωχός, ἐλεεινός, δὲν ξέρω πᾶς· ἔθ' ἔθ'· Κι' ὅτα βήχω μὲ σουγίλζει ἐδῶ, ὡς τὰ χοντρομέρια· καὶ τὸ βαχοκόκαλο ὅταν τὸ ζουλίσει κανεὶς μὲ τὸ δάχτυλο πονεῖ, σ' ἔνα μέρος μοναχά, ἐδῶ στὴ μέση, στὸ δέσιμο· καὶ δὲν ἔχω ὄρεξη καλὴ γιὰ νὰ φάω· δὲ μοῦ γουστάρει· τὸ γούστο ποὺ εἶχα δὲν ἔχω. Ἐνας παθὸς μοῦ εἶπε ν' ἀνοῖξω φουντανέλες, ποὺ κ' αὐτὲς σώθηκε κ' ἄλλους ἔσωσε· κ' ἀνοῖξα φουντανέλες κ' ἀδυνάτισα πολὺ· δυὸ φουντανέλες στόνα ποδάρι καὶ στὸ ἄλλο, ἀποκάτω ἀπὸ τὸ γόνατο, καὶ τίς δούλευγα δυὸ μῆνες· ἀλλὰ μ' ἀδυνατίσανε, μ' ἐδῶσαν· καλὴς εἶν' αὐτὲς ἀμὰ νάχης ὄρεξη· ἔτρεχαν, ἔτρεχαν ἔτσι κακωσιές· ἦταν νὰ τίς ἐργαστῶ ἔξη χρόνια, ἀπὸ τὰ κόκαλα πὸ μέσα νὰ φύγῃ τὸ κρῦν· κ' ἀπὸ τὸ χρόνο κ' ἀπάνω ἤθελα νὰ δῶ θεραπεία, μοῦ ἔλεγε· ὑπόφερα τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη. Ἐπῆγα καὶ στὸν Κοντολεὶο στὸν Περαιὰ καὶ μοῦλεγε νὰ πάω στὴν πατρίδα, νὰ κάθωμαι ζαπλωμένος καὶ νὰ τρώω καλὰ· μὴδωσε καὶ δυναμωτικὰ νὰ πίνω καὶ θὰ γίνω καλὰ μοῦ εἶπε· ἀλλὰ τί νὰ κάνω στὴν πατρίδα ποὺ δὲν ἔχουμε φάρμακα κ' οὐτε διατήρηση;»

Ὁ ἄρρωστος αὐτὸς εἶχε κακὸ τοῦ Pott στὴ κατώτερο θωρακικὸ μέρος· ἦρθε στὴν κλινικὴ μας στὴς 23 Ἀπριλίου, τοῦ ἐκάναμε ἓνα γύψινον ἐπίδεσμο τοῦ Sayre κ' ἐφυγε στὴς 26.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΣ. Ἐρεξε=ἔρχομαι, ἐξέρχεται, στὸ δέσιμο=στὴ ζωστή· βαχοκόκαλο καὶ κομποραχιά.

Χεροκόκαλο=τὸ ἀντιβράχιον· τὸ λένε κ' ἀπλῶς καλὰμὶ καὶ χεροκαλαμίδα· τὴν καρκίδα τὴ λένε σατὰ καὶ τὴν ὠλένη, ἀδρίχτι· σατὰ ἐπίσης λένε καὶ τὸ κόκαλο τῆς κνήμης καὶ ἀδρίχτι τὴν περόνη.

Ρέντερο=ἔρπονται (Ἰταλ. rendere, Γαλλ. rendre), τὸ λένε καὶ ἐπὶ τῶν Κερραλωναί.

Φουντανέλες=(Ἰταλ. Fontanella, Γαλλ. fonticule, cautère, στὴν καθαρεύουσα· βόθριο, κ' ὅταν εἶναι μὲ φυτὶλ: διάστρο, αἶθρον)· εἶναι φακιστὸ ἔλκος ποὺ ἀνοίγεται στὸν ὑποδερματικὸ συνεχτικὸ ἰστὸ καὶ κρατιέται ἀνοικτὸ μ' ἓνα ξένο σῶμα ποὺ βάνεται ἐκεῖ· ὁ δικὸς μας ἄρρωστος ἔβανε ἀπάνω ρεβίδι· ἀπὸ τὰ ὑγρά τῆς φουντανέλης πιστεύει ὅτι λαδὸς εἶναι βγαίνει τὸ κακὸ τὸ κλεισμένο σ' ἄλλο μέρος τοῦ κορμιοῦ(ἀποχετευτικὸ).

κακωσιές= ἄλλος τὰ λέει νερὰ ἀπλῶς, κ' ἄλλος θροάει (Ἀργολίδα).

(Ἀπὸ τὴν κλινικὴ Φωκιά)

πατρίδα ποὺ ἀγαποῦσαν ἀληθινώτερα ἀπὸ πολλοὺς πατριωτικούς φανακλάδες.

Ἀς μὴ νομιστῇ ὡς τόσο πὼς ἔρχομε τὸν τρισεύγενο ζῆλο τῶν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνικων· κέν τρων τοὺς κρίσιμους ἐκείνους καιροὺς, ἀπὸ τὴν Κω σταντινούπολη καὶ κάτω. Ναί, ἡ Πόλις, ποὺ δλου: τοὺς προσητερινούς αἰῶνες τῆς ἐθνικῆς ἀγωνίας καὶ μότανα, ἡ ἀναγκαζότανα νὰ καμῶνεται ὕπνο, φάνη κα κ' ἐκείνη ὀλοξυπνὴ ἀνασημάθηκε σύσσωμη πρὶν τὴν φορὰ στὴ ζωὴ τοῦ τὸ ἔθνος, καὶ πρόσφερε τὰ πρὶν δοξασμένα τῆς τέχνης θύματα στὴν κοινὴ πατρίδα.

Αὐτὰ ὅμως ἀνήκουν ἴσως πρῶτο τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀγῶνα, παρὰ στὰ προαγωνιστικά αὐτὰ σημεῖωματα.

§ 6

Οἱ ἀγνωστοὶ κ' οἱ ἀνιστόρητοι.

Ἱστορῶντας τίς Κοινότητες παραπᾶν ἀνγκαστήκαμε, καθὼς εἶπαμε, νὰ παραλείψουμε μερικὰς ποὺ εἶδον παρόμοια ζωτικὰ στοιχεῖα ἐμπορικῆς, κυβερνητικῆς, τέλος ἐθνικῆς ἐνέργειας. Ἰσως καὶ νὰ παραλείψαμε παραπολλὰς. Ἰσως ἀντὶς πέντε ἢ δέ-

κα, νὰ εἶχαμε ἄλλες πενήντα ἢ ἑξήντα τέτοιαι Κοινότητες. Ὁ λόγος ἐδῶ περὶ ὅμως δὲν εἶναι γιὰ τοὺς ἄγνωστους καὶ τοὺς ξεχασμένους Θεοὺς, εἶναι γιὰ τὰ ἱστορικά χωρία καὶ τίς πάμπολλες χάρες ποὺ ὑπάρχοντες σκορπίζοντες ἐπὶ τὰ χῶματα, μάλιστα κατὰ τὴν ἀνατολικὴν τὴν μερίαν, ὅμως μόνον ποὺ ὑπάρχοντες. Κάποια ἀθέλη ἐνέργεια, κάποια αὐτὸ ματὴ κίνησις τὰ χαραχτήριζε βέβαια. Κανένα ὅμως συστατικὸ ποὺ νάφηση μῆτε ἰχναρί· στὴν ἐθνικὴ ἱστορίαν. Τίποτις ἄλλο ἀπὸ τὸ ταπεινὸ μεροδούλι καὶ ἀπὸ τὸ πρὶν ταπεινὸ σκύψιμο καὶ προσκύνημα. Ἐλεγε καὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα δὲν εἶχαν τὴν παραμικρὴ συγγένειαν μὲ τὴν μερίδα ποὺ στραβὰ κοιτᾷ ἐνεργεῖν σὲ πάντα κ' ὕφαινε τίς ἡρωϊκοτατικὰς περιπέτειάς τῆς. Κι' ὅμως δὲν ἔλειπε ἡ συγγένεια. Ἐθνολογικὰ μιλῶντας, μερικὰ ἀπὸ τὰ κοιμισμένα ἐκεῖνα μέρη ἐκρυβαν τὸ πρὶν γνήσιον Ἑλληνικὸ αἷμα στὰ σπλάχνα τους. Τύχαινε μάλιστα πολλὰς φορές κατόικοι τῶν μερῶν ἐκείνων, ἀμὰ περνοῦσαν ἐπὶ ἡρωϊκὰ τὰ λημέρια, νὰ γίνονται ἡρώες καὶ αὐτοί. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν ἀποδώσουμε τὴν φαινόμενη ἐκείνη ἀδράνεια ὅχι σὲ φυλετικά, παρὰ σὲ κοινὰ περιστατικά, γεωγραφικὰ δηλαδὴ, ἐμπορικὰ, ναυτικά. Ἀλλῶς δὲν ἐξηγίται. Ἀν ὁ Μανιάτης εἶχε τὰ ὄρη τοῦ, ἢ ὁ

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Ἀρ. 8.—Γιὰ τίς Ἐπαρχίας δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 10.

Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (2 δρ. τὴν τριμηνία) συνδρομὰς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κώδικα (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρομίου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Γὰ ροῦμπλια καὶ οἱ στεργίνες — Οἱ γλωσσικῶς ἀνιάτοι — Ἐνα παρῶσημο — Θεάτρο καὶ τύπος — Πὼς θὰ σωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἡθικὴν λέπρα τοῦ τύπου μας. — Ἡ «Μουσικὴ βραδιὰ» τοῦ Καλομοίρη.

ΚΑΠΙΑ μίρα ἤγαμε, χωρατεύοντας, στὸ μουσικὸ Καλομοίρη :

— Μπρὶ χριστιανέ μου, σὲ μελλάδες θὰ μᾶς βάλεις. Ἀπὸ τὴ Ρουσία ἔρχονται, ροῦμπλια φέρνεις... Ἀν τὸ μάθει ὁ Πάπ, ἄλομονό μας!

Κ' εἶσι εἶναι. Ὑστερ ἀπὸ δυὸ τρεῖς μέρες ὁ κ. Πάπ, ἐσκιζοντας στὴς «Ἀθήνας» σὰ λυσασμένο σκυλὶ τὸ πρόγραμμα τῆς «μουσικῆς βραδιᾶς» του, παρατήρησε καὶ τοῦτο: «Μὴν ξεχνάτε πὼς ὁ κ. Καλομοίρης ἔρχεται ἀπὸ τὴ Ρουσία». Ἀρα ὁ Καλομοίρης φέρνει ροῦμπλια καὶ τὰ ροῦμπλια τοῦ τὰ δάσανε οἱ Ροῦσοι, καὶ οἱ Ροῦσοι πολεμοῦν τὸν Ἑλλητισμό.

Μὰ δὲν τὸν τυραγοῦνε μοναχὰ τὰ ροῦμπλια τὸν κ. Πάπ. Τὸν τυραγοῦνε καὶ οἱ στεργίνες τοῦ Πάπ. Ὁ «Νουμάς» βγαίνει γιὰ τὸν πλερώνει ὁ Πάπ. Ὁ Παλαμὸς γράφει ποιήματα «μαλλιαρὰ» γιὰ τὸν πλερώνει ὁ Πάπ. Ὁ Καλομοίρης γράφει τὸ πρόγραμμα τῆς μουσικῆς του βραδιᾶς σὲ Ἀθηναϊκῇ· γιὰ τὸν πλερώνει ὁ Πάπ. Τὰ ροῦμπλια καὶ οἱ στεργίνες τοῦ καταντήσαν κακὸς βραχνὸς τοῦ ἡμοῦρου.

Καὶ προτείνουμε: Νὰ παραιτηθῇ ὁ «Νουμάς» γιὰ πέντε ἔξη μῆνες ἀπὸ τὴ βασιλικὴ ἐπιχορήγησίν του, νὰ παραιτηθῇ καὶ ὁ Παλαμὸς καὶ ὁ Καλομοίρης ἀπὸ τὴ δική τους κ' εἶσι νὰ μαζωχθῇ ἓνα καλὸτακο ποσὸν στεργίνες καὶ νὰ δοθῇ στὸν κ. Πάπ. Ὅσο γιὰ τὰ ροῦμπλια, φροντίζει μεθαύριο ὁ κ.

Σπετζιώτης τέρματωμένα του τρεχαντήρια, ὁ Μιτυληνὸς ὅμως, ὁ Τενεδιός, ὁ Λημνός, ὁ Ροδῆτης, μῆτε ὄρη εἶχαν, μῆτε στόλους, μὴ μῆτε τέτοια ἐμπορικὰ συμφέροντα ποὺ νὰ τοὺς βγάζουνε κοπάδια ἀπὸ τὰ κοιμισμένα νερά τους καὶ νὰ τοὺς σκορποῦνε σὲ πρὶν ζωντανούς κόστους· παρὰ μῆσταινε στὰ ἡσυχὰ τοὺς φωλιάσματα, κ' ἡ καλλιέργειαν τὸ χῶμα, ἡ δουλειαν ἐνὸς ἐμπορίου. Βάλε καὶ τὴ στενὴ γειτονίαν τους μὲ τὴν καρδίαν τῆς Τουρκίας, κ' εἶχες, θαρροῦμε, τὴν καθυπὸ αἰτία τῆς πολυχρονῆς ἐκείνης ἀκαμωσιᾶς καὶ ἀπραγίας.

Πολύχρονης, καὶ πολὺθρηνης! Εἶχε καταντήσῃ ἑλληθινὸς Ἑλλώτας ὁ Ἀνατολικὸς ὁ Ρωμῆος. Τέτοιος Ἑλλώτας, ποὺ καὶ μὲ μαδὴ σκυφοῦ ἐπρεπε νὰ διακρίνεται ἀπὸ τοὺς Ἰππότες τοῦ Σαρκίου. Περγνοῦσαν τὰ χρόνια κ' οἱ γενεὲς σκαπηλά, δακρυσιμένα, καὶ μὲ μόνον τοῦ Ἀγαθαγγελοῦ τίς ἐλπίδες. Ὅσο ἔσπαναν τίς ἀλυσίδες τῶν δεινῶν τους ἀπὸ τὰ Δυτικὰ, ἄλλο τόσο σφιχτὰ δεμένον κρατιόνταν ἐκεῖνοι, πλερώνοντας μ' ἀδύτητα βράχια γιὰ τίς ἀμαρτίαις τῶν ἡρωϊκώτερων ἀδερφῶν τους.

Ὡς τόσο ὑπάρχει πάντα τὸ κατὶ ποὺ δὲ φαίνεται στὴν ἱστορίαν, ποὺ δὲ διαβάζεται, καὶ ποὺ δὲν ἀκούγεται, ὅμως δουλεύει καθὼς ὁ χυμὸς ὁ κυρμὲ